

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Gemeentelijke herindeling: wijdverbreide acceptatie of desinteresse?

Plas, F. van der

Citation

Plas, F. van der. (2004). Gemeentelijke herindeling: wijdverbreide acceptatie of desinteresse? *Bestuurskundige Berichten*, 19(1), 7-8. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211197>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211197>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Nederland is klein. Denk groot.

Afgelopen februari ben ik naar Londen geweest met de B.I.L. Geheel incognito maakte ik deel uit van het gezelschap van 50 man dat Londen (met succes) onveilig maakte. En eerlijk is eerlijk, afgezien van de pubs en die ene disco waar ik veel te veel moest betalen voor mijn bier-tje, moet ik toegeven dat ik aan Londen enkel positieve gedachten heb over gehouden. Het viel mij namelijk op dat men in Londen de zaken best goed voor elkaar heeft. Afgezien van de normale problemen die een grote stad met zich mee brengt, verpauperde wijken, soms hier en daar rotzooi, vind ik dat Londen het goed doet. Er wordt veel gebouwd, sterker nog er wordt veel móóí gebouwd. En ook in de sector transport doet Londen het goed. Hoewel de stad naar eigen zeggen een inhaalslag aan het maken is, er wordt namelijk veel extra in geïnvesteerd. Volgens het ministerie van transport (men heeft er gewoon een apart ministerie voor uit de grond gestampt) investeert Londen alleen al zo'n 75 miljoen pond per week in transport. En daar wilde ik het nou neteenseven over hebben. Ik bedoel 75 miljoen pond! Per week! Dat is grofweg (1 pond is ongeveer 1,5 euro) zo'n lieve 112,5 miljoen euro! Da's een behoorlijke zak euro's en iedere week wéér. Dan hebben we het overigens over een zak euro's als extra investering. Voor die extra euro's heb je dan ook wel wat. Zo liepen we over Canary Warf, een groot nieuw zakencentrum, dat zich aan het einde bevindt van de verlenging van de Jubileeline. Men bouwde daar een nieuw stuk metrolijn met een paar nieuwe stations en er mocht uitgepakt worden. Er werd een grote zak met ponde klaar gezet en de architecten tekenden zich helemaal krom. Resultaat: naar sommigen Londenaren het beste metrostation ter wereld dat reeds vele prestigieuze prijzen heeft gewonnen. Goed dat was Londen.... Na Londen kwam de kater drievoud: Den Haag Centraal Rotterdam Centraal en het trieste dieptepunt/eindpunt Venlo. Ik doel dus op de treinreis vanuit Leiden naar mijn woonplaats Tegelen. Jarenlang is men in Nederland op rijksniveau al bezig over de "herinrichtingen" voor alledrie de stations. Vooral de eerste twee zijn vaak gespreks-onderwerp om een totaal nieuw station er voor in de plaats de bouwen.

En ik kon het niet laten om mij af te vragen hoe Labour en de Tories dit zouden aanpakken. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de wijze hoe Nederland dit aanpakt. Een vriend van me zette laatst zijn beleving van het Nederlandse beleids-

proces betreffende hernieuwing van de stations uiteen: men heeft een fantastisch plan voor een architectonisch meesterwerk dat uiteindelijk door bezuinigingen compleet gedegradeerd wordt tot een hoopje beton met glas ertussen, dit tot grote frustratie van de desbetreffende architect. Tijdens het gehele proces staat er een man van Financiën naast die vakkundig het gebouw financieel bijschaaft zodat het financieel wellicht positief wordt, maar architectonisch een gedrocht.

"Nu moet mijn klaagzang natuurlijk niet te groot worden"

Nu weet ik niet of die desbetreffende vriend het bij het rechte eind heeft, maar als we puur naar de resultaten kijken, pakken de Londenaren dat toch iets beter aan. Er werd me verteld dat tijdens de bouw juist de architect voor het eerst de strategische leiding kreeg aan het bouwproces. Je kreeg hierdoor volgens de voorlichter een mooie artistieke creatie wat mensen ook graag willen zien. "Het oog wil ook wat", vertelde onze tourguide ons. Da's natuurlijk waar, maar naar mijn mening redeneren (veel) Nederlanders vaak: wat het oog wil zien kost de portemonnaie ook een hoop euro's. Dat die mooie dure architectuur ook een functie heeft buiten een visuele, laat men in Nederland gauw buiten beschouwing.

Nu moet mijn klaagzang natuurlijk niet te groot worden: Rotterdam en Den Haag zijn bezig met een inhaalslag. Maar die vooruitstrevende architectuur is (vooral in Rotterdam) eigenlijk alleen maar door commerciële partijen gebracht. Goed, de ministeries zijn in Den Haag ook behoorlijk mooi geworden moet ik toegeven. Maar je ziet toch dat iets wat echt voor het publiek bedoeld is, zoals een station, weer voor problemen kan zorgen. Mijn mening is heel simpel: zet er een flinke zak met euro's neer en bouw een prachtig station dat vooruitstrevend en ambassadeur van de Nederlandse staat is naar de mensen toe. Een station is toch een soort geschenk van vadersje staat aan zijn inwoners.

Door Engeland werden mijn ogen geopend voor de bekrompenheid van het Nederlandse denken. Het heeft een diepe indruk op me gemaakt. Hoe de rijksoverheid van Nederland de les wordt gelezen door de stad Londen. □

Hennie Hoenderbos

Gemeentelijke herindeling: wijdverbreide acceptatie of desinteresse?

Gemeentelijke herindelingen zijn niets nieuws meer. Het aantal van 1209¹ gemeenten in 1849, is inmiddels afgenomen tot 483 in 2004, na de vorming van de gemeenten Westland, Midden-Delfland en Geldrop-Mierlo. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze trend zich de komende jaren doorzetten. Gemeentelijke herindelingen lijken steeds meer geaccepteerd door de bevolking. De redactie van de BB was benieuwd of deze acceptatie alom echt zo is, of juist berust op een misverstand. Daarom is de redactie van de BB een kijkje gaan nemen hoe het eraan toegaat bij de fusie van de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg.

Dinsdagavond 20 januari 2004 werd er een inspraakavond gehouden over het herindelingsontwerp van de gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg. De opkomst was zeer laag; slechts een handjevol personen had de moeite genomen om naar het gemeentehuis te komen. Burgemeester Jos Wienen van Katwijk beschouwt de lage opkomst als een teken dat er weinig verzet is tegen het vormen van een nieuwe gemeente². Een lage opkomst is dus een teken van acceptatie bij de bevolking en niet zo zeer van desinteresse. Opmerkelijke conclusie, maar misschien heeft burgemeester Wienen wel gelijk. Bestuurders, ambtenaren en bedrijven van de drie gemeenten zijn in ieder geval razend enthousiast over de fusie. Slechts één raadslid, uit de raad van Valkenburg, heeft tegen het voorstel gestemd. De omringende gemeenten steunen het plan. De gemeente Noordwijk vond het zelfs zo'n succes dat ze ook wilde gaan nadenken over een mogelijke fusie, bijvoorbeeld met Noordwijkerhout en Voorhout. Maar hoe zit het met de doorsnee burger? Is deze ook zo over het plantespreken? Niet ondenkbaar is enig verzet uit de gemeenschap. Een gemeentelijke herindeling is immers een ingrijpende verandering, die ook negatieve gevolgen kan hebben, zoals toenemende bureaucrativering. De herindeling lijkt te berusten op wijdverbreide acceptatie. Waarop berust deze steun voor gemeentelijke herindeling?

Allereerst is hier sprake van een vrijwillige samenvoeging. Dit heeft het voordeel dat de gemeenten zelf het tempo kunnen bepalen waarin de fusie plaats zal vinden. De KRV-stuurgroep, die be-

staat uit de colleges van de drie gemeenten, heeft gekozen voor een relatief lange voorbereidingsperiode, namelijk drie jaar³. Bijeen opgelegde fusie kan de provincie veel invloed uitoefenen op de uitgaven van de samen te voegen gemeenten.

De nieuwe gemeente zal een belangrijke positie krijgen in de regio en beter in staat zijn zelfstandig complexe taken uit te voeren. Op lange termijn zullen er ook kostenbesparingen gerealiseerd worden, wat uiteindelijk de belangrijkste motivatie voor gemeentelijke herindeling is.

De drie dorpen passen bij elkaar. In de loop van de geschiedenis zijn ze steeds dichtert tegen elkaar aangegroeid. Momenteel worden zij alleen nog maar deels gescheiden door de Oude Rijn en een stukje sloot tussen Katwijk en Valkenburg. Na de samenvoeging zal de nieuwe gemeente dan ook een logische eenheid vormen. Bewoners kunnen gemakkelijk de andere gemeenten bereiken zonder grote afstanden af te hoeven leggen. Ook in cultureel opzicht lijken de gemeenten op elkaar. Ze hebben een duidelijk christelijke achtergrond, die terug bijvoorbeeld terug te zien is in de zetelverdeling van de gemeenteraden, waarin CDA en ChristenUnie goed vertegenwoordigd zijn. Waarschijnlijk zouden Katwijkers minder tevreden zijn indien zij bijvoorbeeld met Noordwijk zouden moeten fuseren. De verschillen tussen de twee badplaatsen zijn namelijk veel groter.

In Noordwijk is er bijvoorbeeld geen zondagsrust. Bij een fusie zou dit meteen op problemen stuiten: welke van de twee gemeenten moet zich dan aanpassen?

De inwoners van Rijnsburg en Valkenburg zijn voor een gedeelte aangewezen op de voorzieningen van Katwijk. Valkenburg beschikt slechts over een beperkt aantal winkels, waaronder één kleine supermarkt. Voor kleding en dergelijke zijn Valkenburgers aangewezen op Leiden en Katwijk. Verder er zijn veel Rijnsburgers en Valkenburgers die naar Katwijk gaan om een bezoek te brengen aan het zwembad, het strand of het uitgaansleven. Na de samenvoeging zal het niveau van voorzieningen alleen nog maar toenemen. Er zijn dan meer mogelijkheden om te investeren op het

"Slechts een handjevol mensen had de moeite genomen naar het gemeentehuis te komen"

gebied van dienstverlening, zoals het digitale loket en de 'elektronische' gemeente⁴. De nieuwe gemeente heeft bovendien met ongeveer 60.000 inwoners meer draagvlak voor voorzieningen zoals sportaccommodaties en een theater. De toename van de lokale lasten die deze beslissingen met zich meebrengen, zijn vooral afhankelijk van de eisen die de nieuwe gemeente aan zichzelf gaat stellen.

Met meer dan 41.000 inwoners is Katwijk veruit de grootste gemeente van de drie. In het proces heeft Katwijk een centrale rol. De burgemeester is voorzitter van de KRV-stuurgroep en de inspraakavonden vinden plaats in het Katwijkse gemeentehuis. De samenvoeging betekent meer gemeentelijke inkomsten, zonder het risico te lopen dat de Katwijkse problematiek te ver op de achtergrond raakt. De laatste jaren is er veel moeite gedaan om de begroting sluitend te krijgen. Een gevolg hiervan was dat Katwijk haar positie in de top-5 van goedkoopste gemeenten van Nederland kwijtraakte.

Rijnsburg telt bijna 15.000 inwoners en staat bekend om één van de vestigingen van de grootste bloemenveiling ter wereld: FloraHolland. Verder staat de gemeente als een armlastige gemeente te

problemen die een stad met zich meebrengt. Fuseren met Katwijk en Rijnsburg is dan voor de inwoners een goedkopere oplossing.

Omdat Valkenburg een kleine gemeente is, zijn raadsleden toegankelijk voor burgers. Ook is het een koud kunstje om alle ondernemers van het dorp bij elkaar te roepen voor een inspraakavond. Bij een fusie gaat deze persoonlijke band deels verloren, waardoor je van Valkenburgers meer verzet tegen de gemeente zou verwachten. Wel zal er geprofiteerd worden van een betere organisatie van de gemeentelijke voorzieningen. De gemeente Valkenburg heeft de reputatie opgebouwd ambtelijke stukken kwijt te raken. Zo is er een caféhouder waarvan de gemeente al drie maal de vergunning van is kwijtgeraakt, met alle gevolgen van dien. Een professionele ambtelijke organisatie die een fusie met zich meebrengt, kan dus geen kwaad.

Een nieuwe gemeente moet natuurlijk ook een naam hebben. De stuurgroep heeft een heel pakket van eisen waar de nieuwe dorpsnaam aan moet voldoen⁵. De naam moet herkenbaar zijn en makkelijk in het gehoor liggen. Bovendien moet de naam ook buiten de regio bekend zijn en mensen moeten een idee hebben waar ze de plaats kunnen vinden. De naam moet ook een verbinding hebben met de geschiedenis. Na lang zoeken is de keuze uiteindelijk gevallen op de naam 'Katwijk', die volgens de stuurgroep voldoet aan de gestelde eisen. Op die manier krijgt de gemeente een naam die verankerd is in de geschiedenis en tevens enige bekendheid geniet. Deze naam heeft ook enkele voordelen boven het verzinnen van een nieuwe naam. Er worden kosten bespaard, omdat er niet geïnvesteerd hoeft te worden in naamsbekendheid en in het bedenken van een nieuwe naam. Een nieuwe naam is alleen succesvol als deze meteen consequent

gebruikt wordt, zoals bij Nieuwegein het geval was. Bovendien is ervoor gekozen om de oude dorpsnamen op de voorgrond te houden. Postadressen blijven ongewijzigd. Op de borden komt alleen de volgende toevoeging te staan: 'gem. Katwijk'.

Bij een gemeentelijke herindeling is het zo dat een stukje van de autonomie en de lokale karakteristiek verloren gaat, ten koste van een betere doelmatigheid en een sterkere positie binnen de regio. Uiteindelijk profiteren burgers van de betere voorzieningen die de grotere gemeente te bieden heeft. In het geval van Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg is gezien dat de drie dorpen bij elkaar passen en dat ernaar gestreefd is zoveel mogelijk van de lokale cultuur te behouden. Het lijkt erop dat de burger niet ontevreden is over deze ontwikkelingen. Al zegt dat nog niets over hoe de situatie zal zijn nadat de fusie eenmaal voltrokken is. □

Frank van der Plas

Noten

1. Neelen, G.H.J.M.; M.R. Rutgers; M.E. Tuurenhout (red.) (2003) [1999]; *De bestuurlijke kaart van Nederland*, Bussum: Uitgeverij Coutinho:112
2. *Leidsch Dagblad* (2004), "KRV-fusie: weinig interesse maar ook geen verzet", 21 januari.
3. <http://www.krvfusie.nl/> bezocht op 5 januari 2004
4. http://www.vlok.net/nieuws/news_item.asp?NewsID=126 bezocht op 5 januari 2004
5. "Krachtig met Karakter", herindelingsontwerp gemeenten Katwijk, Rijnsburg en Valkenburg, te vinden op <http://www.krvfusie.nl/>

"Een fusie met Noordwijk zou meteen op problemen stuiten: welke van de twee gemeenten moet zich dan aanpassen?"

boek, wat vooral een gevolg is van slecht beleid dat gedurende een aantal jaren gevoerd is. Een voorbeeld hiervan is het plaatsen van een overmaat aan verkeerslichten, om enige tijd later hier een deel van te verwijderen. Verwacht wordt dat Rijnsburg in 2005 en 2006 haar begroting op orde heeft⁵.

Gezien het feit dat Valkenburg slechts 3800 inwoners heeft, is gemeentelijke herindeling onvermijdelijk. Minister Remkes heeft laten weten af te willen van gemeenten met minder dan 10.000 inwoners. Voor Valkenburgers is fuseren met Leiden geen optie, met name vanwege de toename van de gemeentelijke lasten die dit met zich mee zal brengen. Valkenburgers zijn niet bereid mee te betalen voor de voorzieningen en de

Werkgever: Gemeente Den Haag

De Gemeente Den Haag heeft als grote werkgever op gemeentelijk niveau veel te bieden voor bestuurskundigen. Anneke Dui Den Haag vinden...

Anneke Duijvenvoorde

Ik ben in september 1999 begonnen met het doorstroomprogramma van Bestuurskunde (na de Hogere Europese Beroepen Opleiding), en in januari 2002 afgestudeerd. Op 1 januari 2002 ben ik begonnen bij de Gemeente Den Haag en daar werk ik als financieel beleidsmedewerker bij het Expertisepunt Subsidies van de directie Financiën van de Bestuursdienst.

Het is interessant om te werken bij de Gemeente Den Haag, omdat het een grote organisatie is met veel verschillende projecten.

Voor mijn werkzaamheden op subsidiegebied kom ik in aanraking met veel mensen en met de meest uiteenlopende projecten waarvoor subsidie wordt gezocht. Dit maakt het werk afwisselend, geen dag ziet er hetzelfde uit. Van uit mijn generalistische achtergrond als bestuurskundige vind ik het een uitdaging me in al deze projecten in te leven en op zoek te gaan naar passende subsidiemogelijkheden. Verder zijn er veel contacten met de subsidieverlenende instanties, waaronder ministeries, de provincie en de Europese Commissie. De contacten met deze instanties zijn heel belangrijk in het werk. Nog veel belangrijker is het om binnen de organisatie contacten op te bouwen en je netwerk te onderhouden. In dit werk is het bovendien belangrijk voortdurend in te spelen op alle nieuwe ontwikkelingen omdat die bepalen waarvoor nieuwe subsidiemogelijkheden ontstaan. Dit vereist een flexibele houding en een brede visie. Het werken bij de gemeente Den Haag is geweldig, omdat er veel jonge mensen werken met veel denk- en doe-kracht. Ook het opzetten van het Expertisepunt Subsidies zie ik als een voorbeeld daarvan. Met het Expertisepunt Subsidies zijn we een

stel pioniers, die door de organisatie heen verbanden proberen te leggen en zo kennis en ervaring aan elkaar willen koppelen, om op die manier optimaal gebruik te maken van subsidiemogelijkheden.

Marian Kluijtmans

Na enkele jaren uitgebreid kennis van het openbaar bestuur te hebben opgedaan, leek het mij erg interessant om trainee te worden. De keuze tussen de rijksoverheid en de gemeente was niet eens zo eenvoudig. Ik kan nu zeggen dat ik enorm blij ben, sinds september

"Dankzij bestuurskunde had ik al gauw door hoe de organisatie van de Gemeente in elkaar zit en hoe ik daarbinnen de juiste wegen kon bewandelen."

2003 werkzaam te zijn voor de Gemeente Den Haag. Juist omdat je bij de gemeente op lokaal niveau bezig bent, worden de resultaten van het beleid ook echt zichtbaar. Sinds kort woon ik in Den Haag en ik vind het geweldig om in de stad te wonen waarvoor ik werkzaam ben. Ik kan me nog steeds verbazen over het feit, dat het werkkterrein van de gemeente zo enorm gevarieerd en breed is.

Het spreekt mij erg aan om gedurende twee jaar op verschillende plekken binnen de gemeente werkzaam te zijn en diverse opleidingen en cursussen te kunnen volgen. Als trainee bekleed je zeker een speciale plek binnen de ge-

meente. Er gaan deuren voor je open, die normaal gesproken gesloten zouden blijven. Een belangrijke voorwaarde is natuurlijk wel dat je zelf ook initiatief neemt.

Mijn eerste werkplek is bij de productgroep Buitensport/Sport-support van de dienst OCW. Als trainee Advies en Management houd ik mij onder meer bezig met de reorganisatie van de productgroep, schrijf ik het Bedrijfsplan en heb ik een programma opgesteld voor urenregistratie. Mijn takenpakket is erg divers en dat maakt het werken juist zo interessant. Als trainee krijg je ook een mentor toebedeeld. Het is erg prettig je ervaringen te bespreken met iemand, die al langer werkzaam is. Ook wordt er veel aandacht besteed aan je persoonlijke ontwikkeling. Met mijn trainee collega's heb ik regelmatig een training, maar ik heb ook de mogelijkheid om een training te volgen die past in mijn persoonlijk ontwikkelingsplan.

Jan Korff de Gidts

Hmm, ja ik moet al weer even terugdenken hoor want ik ben al weer even weg uit Leiden. Eind 2000 ben ik afgestudeerd, in februari 2001 bij de Gemeente Den Haag gaan werken als managementtrainee en dat heb ik afgerond in maart 2003. Een erg leuke en vooral leerzame tijd waarbij ik me in het eerste jaar op de interne informatievoorziening van de Dienst Stadsbeheer mocht storten. Dankzij bestuurskunde

